

לב המדינה לקליטת העליה

ל ת ת ר ו ס

רוחנית, שאיש אינו מעוניין לקנותו בכסף. סכום זה עורר גם לקיים, מן הסתם, את שלד הבטון היומרי של בית-הסופר בתל-אביב. 13 אלף ל"י הנתרות יועקו ביום העצמאות הבא כפרסי ישראל לחוקרים, אמנים וסופרים. בשנה שעברה נמצא אישיות אחת שדחה את הפרס כי ראה בו ביזבוז של כספי האומה. קשה לדעת אם ימצאו לו מחקים השנה.

אפילו בקודש הקדשים — תקציב הבטחון — פשה גנע הביד בון. פרטי התקציב סודיים, אולם לפחות באותם חלונות הראמה הפתוחים לעיני כל, אפשר לקבוע מה מיותר ומה חיוני. קיים בישראל שירות שידור ממלכתי. הוא מספיק משעמם כדי להשביע את רצון המשטר. המטה הכללי החליט שהוא זקוק לשירות שיצמח פרטי. חמש שעות ליום משרדים גליצה? תוכנית תאומה לקול-ישראל. המחיר: סוד בטחוני.

בדוכני העיתונים נערכים מדי שבוע כחצי תריסר של "מחנות" צבאיים: בחנה, במחנה נח"ל, בחנה גנ"ע, מחניים. שימוש הצבאי כמעט אבסורדי, מאחר וצה"ל מוציא גם כתיבת בעלי רמה, כגון מערכות. הם אינם למעשה אלא בטאונים פרטיים של קציני המטות השונים. ערכם: מפות. המחיר: סוד בטחוני. בכסף זה אפשר לקלוט עולים.



תיאום ב-300 ועדות

אולם לא רק פרטי התקציב רחיי ניפוח ובזבוז. כל מיבנה המשטר מושתת על עקרונות ביזבוזיים. חלוקת השלל בין המפלגות אינה מצטמצמת רק בקביעת חלקה של כל מפלגה בקופת השנור; החלוקה הפוליטית גוררת אחריה ביזבוזים נוספים. הקמת משרדי-סרק — כמו משרד המשטרה או הדואר למשל — מחלקת את הטיפול בעניינים השוטפים של המדינה בין רשויות שונות ולפעמים עיונות זו לזו. במקום שהיה פקיד אחד שיטפל בעניין אחד, קיימים עשרות פקידים המריצים ביניהם את האזרח בלך ושוב, גורמים לביזבוז זמנו ולהוצאות מנגנון מנופחות.

כדי לתאם את העבודה במשרדי הממשלה, קיימות לא פחות מ-300 ועדות בינמשרדיות. כל עניין, הפעוט ביותר, מצריך ישיבות ופרוצדורה אינסופית. פעם, למשל, ביקר ח"כ שמואל דיין, אביו של משה דיין, בנמל חיפה, כדי לעזור למכר לשחרר את חפציו. הוא נאלץ לעבור 21 אשנבים — "ואותי מכירים!" הוא התמרפר. כיום חל שיפור במצב. צריך לעבור רק 16 אשנבים.

המצב הופך למסמרי-שיער כשהמדובר בשיתוף בין-מוסדותי. כלומר: סוכנות-ממשלה, קק"ל-ממשלה וכו'. אילו היתה קיימת דאגה כלשהי לפישוט העבודה ולחיסול הכפילות הממאירה, היתה הממשלה נוטלת מידי המוסדות הציוניים את כל סמכויות הביצוע בשטחים כמו קליטת עליה, התיישבות, הכשרת קרקע או ייעור. אך קיום מנגנון כפול — החל מיושב-ראש ונשיא ועד לשליחים ולבלורים — מכפיל למעשה את שדה שליטתן של המפלגות. ואת ההנאות שהעסקנים מפיקים מן התקציבים הכפולים — נסיעות, אש"ל, קונגרסים, תוארים מצללים.

שתי דוגמות, מתוך אלפים, לביזבוז הנובע מכפילות המנגנון: הממשלה החליטה למכור לקרן הקיימת לישראל מיליון דונג של קרקע ממשלתית. כעבור זמן הוגדל השטח לשני מיליון דונג. החל משאומתן ארוך ומייגע — שהוא שיא של גיחוך בפני עצמו, כאילו התמקחו שתי ידיו של אותו אדם על הסכום אשר יש להעביר מכיס אחד לשני. נעשתה עבודת נמלים של רישות הקרקעות והכנת התעודות בספרי האחווה. לבסוף התפוצץ כל העניין. הקק"ל טענה: כבר שילמנו ארבעה מיליון ל"י לממשלה; השיב האוצר: לא קיבלנו פרוטה. קשה לדעת עם מי הצדק; היחסים ביניהם מסובכים עד כדי כך שאי-אפשר לצאת מן החשבון. מחיר העיסקה הבלתי-נחוצה ממילא: קשה לקבוע.

התחכמות נוספת: הממשלה והקק"ל טיפלו שתיהן בייעור; לא מתוך שיתוף-פעולה ואהדה, כי אם מתוך רוח של התחרות וסיכוי סוכים. מחלקת היעור הממשלתית היתה נוסעת יער חדש; מיהרו נוטעי הקק"ל והצמיחו לידו יער נוסף. דרוש, דרוש, אל דרוש — אין זה חשוב. לבסוף, בגלל סימפטיה אישית של לוי אשכול, החלט להעביר את הייעור לידו הקרן הקיימת. אך לא כולו, חלילה: מחלקת המחקר והמשלוח ישראו בידי הממשלה. מחיר המריבה והכפילות: קשה לקבוע.

הביזבוז והניפוח יימשכו גם בשנה הבאה — חרף הצורך לקלוט עולים. כי ביזבוזים אלה אינם מקרה או טעות. על שיטה זו של פיזור כספים והענקת טובות-הנאה בנוי המשטר במדינה. החוקה הבלתי-כתובה בין המפלגות היא: "אל תקצץ לי ולא אקצץ לך." אם דרוש לפתע כסף לקליטת עליה — נוסף לכסומים שהוקצו בתקציב השוטף לקליטת 40 אלף עולים בשנה הבאה — מסובכים סיבוב נוסף במסחטת המסים, שולחים תריסר נואמים נוספים להמריץ את מסחטת הדמעות באמריקה. כאשר קורה הדבר בשנת בחירות, מטביעים שתי פעולות אלה באוקינוס של מלל נרגש וקריאות פטריוטיות על חובתו של האזרח לקמץ בתקציבו הפרטי. אולם הקימוצים, כמו הצדקה, אייבנם להתחיל בבית.

למלחה העליה, צוירה נגד עיניו תמונה של קורת-גג מעל ראשי העולים. הועלתה אפילו הצעה כי הממשלה תגייס חדרים בדירות פרטיות, לשיכון הארעי של העולים.

מסתבר, כי לא רק העולים זקוקים לשיכון. משרדי הממשלה יוציאו השנה 542 אלף ל"י לדוור. — לא לרכישת בתים למשרדים מחוסרי קורת-גג, כי אם ל"הרחבת הדוור" כלשון הצעת התקציב הרשמית. חצי מיליון לירות נוספות הוקצו למטרה מפוארת עוד יותר: הקמת מרכז למחלקת עבודות ציבוריות בצפון.

גם ישראלים בניכר הגיעו השנה למסגרה, כי מצב הדוור אינו יכול להימשך כפי שהוא. משרד-החוזק הקצה 335 אלף ל"י, בעיקר לפתרון בעיית השיכון של הנציגויות, לכיסוי חובות על בנינים שהועברו לבעלות מדינת ישראל, ריהוט וציוד של משרדים ודירות אנשי הנציגויות.

דוור, בסופו של דבר, הינו מיצרך תועלתי. אך לא על השיכון לבדו יחיה העסקן. הוא זקוק לבנייני פאר. האנדרטות לזיקה נפשית זו פוזרות בכל רחבי הארץ. לא סתם משמין בלתי-אחראי, כי אם אדם יקר ומכובד כמו דויד ("דוליק") הורוביץ, נגיד בנק ישראל, הטיח בשיבת אחת מועדות הכנסת: "ישנם שלושה סקנדלים בארץ — הבנין ברחוב ארלוזורוב (בית הועד הפועל של ההסתדרות), בנייני האומה ובנין הרבנות הראשית!"

מרעיו של דוליק בצמרת המדינה ידעו להסיף סקנדלים משלהם. במודעת-התעמולה האחרונה שלהם, האשימו הצ"כ את דוד בן-גוריון בבזבזנות, הביאו לשם דוגמה את המדרשה המפא"ית המתוכננת ליד שדה בוקר. המחיר: מיליון ל"י. שר האוצר לא נשאר חייב. הוא עבר להתקפה הטיח בפני ח"כ הציונים-הכלליים ישראל רוקח: "ומה עם היכל התרבות שלכם? ששה וחצי מיליון לירות עלה!" הוא לא היה צריך להזכיר לח"כ הנכבד מי שילם את המחיר. שניהם ידעו כי אך חלק זעיר כוסה על-ידי האמריקאי פרדריק מאן. השאר בא מכיסו משלם המסים.

אם היכל התרבות נבנה לפני שנים, בטרם באו העולים מרומניה, הרי שבניין בית-השידור בירושלים מתוכנן והולך בעצם ימים אלה. ראש הממשלה, המתריע על ביזבוז ושאננות, הוא המממן מתקציב משרדו את מחיר הבניין. המחיר המשוער: בין מיליון למיליון וחצי ל"י. בינתיים, בתקציב הנוכחי, הוקצו 215 אלף ל"י, כאבן-פינה לקרן לבנית בית-השידור. לאיש לא הפריעה העובדה כי הכסף הוצא, למעשה, תוך כדי הונאת המאיון. לפני שנה נדרש כל בעל מקלט לשלם שתי לירות נוספות עבור רישיון המקלט, כדי לממן הוצאת-עלוני-תעמולה של שדרני מפא"י. התוכנית נגנזה, אך המס נשאר. סך-הכל של ההכנסה הנוספת, מ-372.666 מקלטי רדיו: כשלושת-רבעי מיליון ל"י.

בכסף זה אפשר לקלוט עולים.



דוגמא אישית לתיירים

לא היה כמעט איש במדינה שלא שמח השבוע למראה הצי לומים הראשונים שהופיעו בעתונים של עולים מרומניה יורדים מן המטוס בלוד. אם בכל זאת התנגבה עצבות כלשהי לליבו של אורח נאמן, על כי המטוסים הבאים מלאים יוצאים ריקים, הרי שיכול היה למצוא נחמה בתקציב הממשלה. כי אין משרד אחד שאינו מקציב כמה אלפים טובים למילוי המטוסים הריקים.

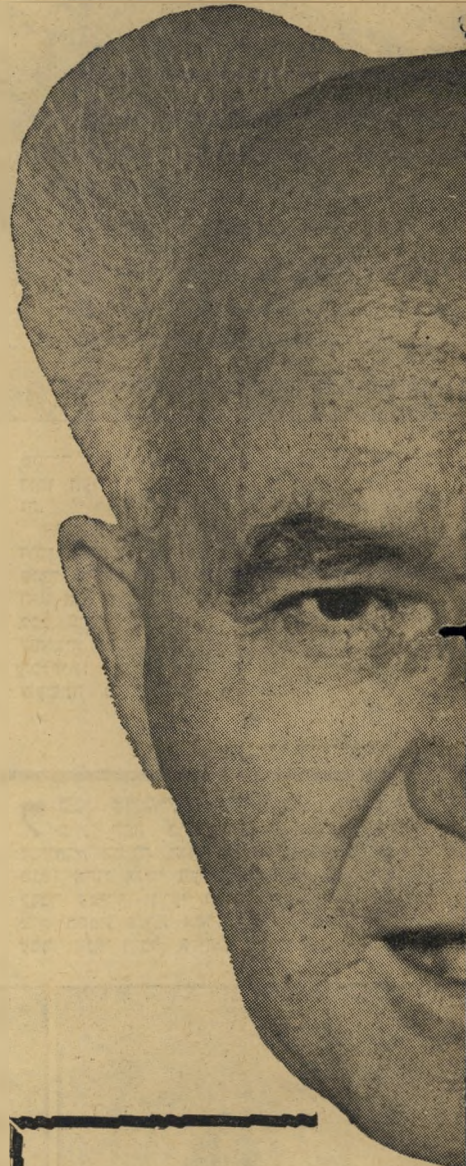
משרד-החוזק, כיהא, צועד בראש: 214 אלף ל"י. אבל אפילו משרדים, אשר האזרח הרגיל עלול בתמימותו לחשוב כי עניין להם בפנים הארץ, אינם חוסכים בנסיעות. משרד הפנים, למשל, מקצה 12 אלף ל"י. משרד הסעד, אשר מנהלו בעבר פוטר זה סעד למרות שהוציא הון כדי להשתלם ולהתמחות בבעיות חסדה בפאריס ובערים זדומות, יוציא בשנה הבאה ששת אלפים לירות. אפילו משרד המשפטים מצא כי יש לו מה לעשות בחוץ-לארץ. המחיר: שמונת אלפי ל"י. משרד החינוך והתרבות, לעומת זאת, יוציא רק תמשת אלפים ל"י. מחיר צנוע לכל הדעות לרכישת חינוך ותרבות קוסמופוליטיים. לשכת התיירות הממשלתית מצידה תוציא השנה 20 אלף ל"י על נסיעות מנהליה לחוץ-לארץ, כדי לתת דוגמא אישית לתיירים, כנראה.

גם ההוצאות הגיל אינן כוללות עדיין נסיעות השתלמות לחוץ-לארץ. סכומים אלה הוצנעו בין סעיפי התקציב האחרים. בכסף זה אפשר לקלוט עולים.



נתיבה תמה לעודה

מי יכתוב על העליה החדשה? כדי לתאר את לבטיה ואת נצחונותיה על קשיי הקליטה, להנציח בשירה ובפרוזה את גדולי הדור שייחלצו לימין העולים, דורשים אנשי-רוח שבעים. לכך דואג, בצניעות, משרד החינוך והתרבות. בשלושה סעיפים קטנים קבורים 62 אלף ל"י למטרה זו. 16 אלף מחולקים ל"אנשי רוח מעולים" המקבלים מענקים קבועים או חד-פעמיים: 33 אלף מושקעים במפעלי אגודת הסופרים. בזכותם יכול הקהל לראות את מאנזיים, בטאון אגודת הסופרים, ישימון מאובק של איך-אונות



אינו ראוי לגודל השעה. כי אינו מית.

ית זכרון לדראון לעתונאים שכתבו יא דורש מכולם — חוץ מעצמו.

קור ב"סינימאים" — אבל לא היה שלתו שלו לקמץ את הקימוץ הזעיר

אצים בכבישים, פקידות מנופחת ות; בעוד שמפלגתו שלו מתכננת למסע-בחירות חסרת-תוכן — הרי ית הבית, אל האדם השכיר שאינו ומה. זהו מקור ההתנגדות החלש

פניה זו. מול ים התעמולה חסרת-ת הפאסיבית. הם דורשים: תלך ה בחסכון!

שנור כדי להביא "אונית עולים" — צד אפשר לחסוך — בקלות — את תחתית של הביזבוז הממשלתי. רק זכריח את הממשלה לקצץ בביזבוז